

Turistička ponuda Varaždinske županije

Vuradin, Ema

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:447286>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“

EMA VURADIN

TURISTIČKA PONUDA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Završni rad

Pula, kolovoz 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“

EMA VURADIN
TURISTIČKA PONUDA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE
Završni rad

JMBAG : 0303100471, redovan student

Studijski smjer : Kultura i turizam

Predmet: Ekonomija doživljaja

Znanstveno područje : Društvene znanosti

Znanstveno polje : Ekonomija

Znanstvena grana: Turizam

Mentor: izv. prof. dr. sc. Aljoša Vitasović

Pula, kolovoz 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ema Vuradin, kandidat za prvostupnika Kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student _____

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Ema Vuradin dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj Završni rad pod nazivom Turistička ponuda Varaždinske županije, upotrijebi da tako navedeno autorsko djelo objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te preslika u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis _____

SADRŽAJ

UVOD	1
1. TEORIJSKE ZNAČAJKE TURIZMA	2
1.1. Povijesni razvoj turizma	4
1.2. Definiranje pojma turističke destinacije	5
2. ANALIZA OPĆIH PODATAKA O VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI.....	7
2.1. Geografski položaj i obilježja Varaždinske županije.....	8
2.2. Demografska obilježja.....	10
2.3. Gospodarstvo županije	12
3. TURISTIČKA PONUDA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	15
3.1. Smještajna ponuda.....	15
3.2. Sportski i rekreacijski turizam.....	19
3.3. Zdravstveni turizam.....	24
3.4. Kulturni i manifestacijski turizam	25
3.5. Eno – gastronomski turizam.....	32
4. PREDNOSTI I NEDOSTACI TURIZMA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE.....	35
4.1. SWOT analiza	35
4.2. Strategija ciljanih tržišta	41
5. CILJEVI I BUDUĆE SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	43
ZAKLJUČAK	44
LITERATURA	45
POPIS SLIKA	47
POPIS TABLICA	47
SAŽETAK	48
SUMMARY	49

UVOD

Turizam je jedna od najdinamičnijih i najbrže rastućih gospodarskih grana na globalnoj razini. Razvoj turizma doprinosi ekonomskom rastu, zapošljavanju i unapređenju kvalitete života, no istovremeno nosi i niz izazova i negativnih učinaka na okoliš i društvo. Ovaj završni rad istražuje teorijske značajke turizma te se fokusira na analizu turističke ponude i potencijala Varaždinske županije, koja se sve više afirmira kao značajna turistička destinacija u Hrvatskoj.

Prvi dio rada posvećen je teorijskim aspektima turizma, uključujući povijesni razvoj turizma i definiranje pojma turističke destinacije. Ove teorijske osnove pružaju okvir za dublje razumijevanje dinamike i kompleksnosti turističkih kretanja. Sljedeći dio rada analizira opće podatke o Varaždinskoj županiji, uključujući njezin geografski položaj, demografska obilježja i gospodarske aktivnosti. Ovi podaci pružaju kontekst za razumijevanje specifičnosti regije i njezine potencijale za razvoj turizma. Turistička ponuda Varaždinske županije obuhvaća raznolike segmente, od smještajnih kapaciteta, sportskog i rekreacijskog turizma, preko zdravstvenog turizma, do kulturnog i manifestacijskog turizma te eno – gastronomskog. Svaki od ovih segmenata detaljno je analiziran kako bi se prikazale postojeće mogućnosti i potencijali za daljnji razvoj.

Rad također definira prednosti i nedostatke turizma u Varaždinskoj županiji kroz SWOT analizu te istražuje strategiju ciljanih tržišta. Ove analize su ključne za definiranje budućih smjernica razvoja turizma u regiji. Rad se osvrće na ciljeve i buduće smjernice razvoja turizma u Varaždinskoj županiji te prikazuje aktualne rezultate turističkih aktivnosti. Zaključak rada donosi sintezu ključnih preporuka za daljnji razvoj turizma u ovoj regiji.

1. TEORIJSKE ZNAČAJKE TURIZMA

Na samom početku ovog završnog rada potrebno je prikazati osnovne pojmove u turizmu kao i njegove najvažnije funkcije. Osim toga, pojašnjen je suvremeni turizam i njegove društvene i ekonomske funkcije, te ključni turistički pojmovi kao što su turistička ponuda, turistička potražnja i turistička potrošnja.

Najstarija definicija turizma glasi: „Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova privredna djelatnost“.¹ Ovu definiciju osmislili su švicarski teoretičari turizma Hunziker i Krapf 1942. godine koja je i danas u upotrebi.

Turizam je izuzetno složena pojava koja uključuje mnoge čimbenike i sektore, što otežava davanje jedinstvene definicije koja bi obuhvatila sve njegove direktne i indirektne aspekte. Stoga je u većini zemalja prihvaćena i definicija UNWTO -a², koja podrazumijeva da je turizam skup aktivnosti koje pojedinac provodi za vrijeme putovanja i boravka u određenoj destinaciji, izvan njegovog stalnog mjesta boravka, ne duže od godinu dana. Kako bi u potpunosti razumjeli definiciju turizma, bitno je spomenuti i pojam „turist“. Dakle, onoga trenutka kada osoba krene na put, ona postaje turist, međutim da bi se osoba smatrala turistom, mora boraviti izvan svog stalnog mjesta prebivališta više od 24 sata, ali ne duže od jedne godine, također svaki turist mora imati motiv putovanja, kako bi se razumjela svrha njegovog puta. Neki od mogućih motiva su želja za odmorom, posjet prijateljima ili rodbini, rekreacija, sportske aktivnosti, zdravstveni razlozi, poslovne obaveze i mnogi drugi.³

Sve ove definicije pomažu u razumijevanju složenosti turizma i njegovih mnogobrojnih aspekata.

U nastavku ovog poglavlja biće objašnjene različite funkcije turizma. Prvo će biti predstavljene osnovne funkcije suvremenog turizma, koje se mogu podijeliti na društvene i ekonomske.

Ekonomske (gospodarske) funkcije, obuhvaćaju sva djelovanja koja su usmjerena ka postizanju ekonomskih ciljeva i koja donosi određene ekonomske koristi. Ključni ekonomski učinci uključuju aktiviranje turističkih potencijala, omogućavanje turističkog poslovanja, zapošljavanje prometnih kapaciteta, povećanje zaposlenosti, poboljšavanje devizne bilance,

¹ PIRJEVAC, B., Počela turizma, Mikrorad, Zagreb, 2002., str. 5.

² UNWTO (World Tourism Organization) – Svjetska turistička organizacija

³ Čavlek, N., Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011., str. 25.

aktiviranje nerazvijenih područja i slično. Dok neekonomske (društvene) funkcije turizma obuhvaćaju aspekte koji se odnose na rekreaciju i druge aktivnosti usmjerene na turiste, a koje ne teže direktnom postizanju ekonomskih ciljeva, te se smatra kako turizam ne bi mogao postojati bez njih. Neekonomske funkcije turizma s obzirom na velik broj sudionika u turističkoj potražnji, utječu ne samo na pojedince, već i društvo u cjelini. Razumijevanjem oba aspekta omogućava se sveobuhvatan uvid u kompleksnost i značaj turizma.

Kako bi u potpunosti obuhvatili teorijsku osnovu turizma, bitno je spomenuti turističku ponudu, turističku potražnju i potrošnju koje su temeljni elementi turističke industrije. U daljnjem razrađivanju teme, upravo će ovi elementi biti pojašnjeni.

Tržište je prostor na kojem se susreću ponuda i potražnja, odnosno gdje se trgovci susreću s kupcima koji su zainteresirani za kupovinu njihovih proizvoda i usluga. Da bi uopće došlo do potrošnje potrebno je ostvariti prihod i proizvesti robu i usluge koje zadovoljavaju potrebe turista.

S ekonomskog aspekta turističku potražnju moguće je definirati kao količinu robe i usluga koja se pod određenim uvjetima i uz određenu cijenu može plasirati na turističkom tržištu, odnosno za koju postoji realan i objektivan interes mogućih turističkih korisnika.⁴

Dok je turistička potražnja jedinstvena u pogledu sadržaja i kvaliteta kompleksnih turističkih usluga, s druge strane, ponuda obuhvaća veliki broj različitih aktivnosti koje su sadržajno i prostorno odvojene. Ove aktivnosti se uključuju u zadovoljenje potreba turista u različitim periodima.

Turistička ponuda definira se kao dio tržišta koji se pojavljuje kao ponuđač robe i usluga, odnosno kao ona količina roba i usluga koja se nudi po određenim cijenama radi zadovoljavanja turističkih potreba.⁵

Zadnja, turistička potrošnja predstavlja ključni aspekt u analizi i razumijevanju turističkog putovanja, odnosno ona obuhvaća sve izdatke koje turisti čine tijekom svojih putovanja, uključujući troškove za smještaj, hranu, transport, zabavu i druge usluge.

⁴ Vukonić B., Čavlek N., Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb, 2001.

⁵ Ibid

Pojam turističke potrošnje promatra se kao akt potrošnje pojedinca na različite proizvode i usluge u pripremi i realizaciji turističkog putovanja i boravka na određenom turističkom receptivnom području bez obzira na sredstva za potrošnju.⁶

Ekonomske i društvene funkcije turizma su međusobno isprepletene, zavise jedna o drugoj, te se međusobno nadopunjuju. One su u uzročno – posljedičnom odnosu jer, da bi osoba krenula na putovanje mora ispuniti određene uvjete kao što su slobodno vrijeme, financijska sredstva i motivacija. Nakon ispunjenja tih uvjeta, turist odlazi na putovanje, koristi usluge turističkog paket aranžmana i troši financijska sredstva, čime doprinosi ekonomskoj funkciji turizma. Turistička potražnja obuhvaća želje i potrebe turista za različitim uslugama i proizvodima koje destinacija nudi, dok turistička ponuda predstavlja sve proizvode i usluge koje destinacija nudi turistima, a turističkom potrošnjom označavaju se ukupni izdaci koje turisti čine tijekom svojih putovanja. Stoga, integracijom ekonomskih i društvenih funkcija turizma s komponentama turističke ponude, potražnje i potrošnje omogućava se efikasno funkcioniranje turističkog sistema.

1.1. Povijesni razvoj turizma

Turizam, kao društveni i ekonomski fenomen, ima dugu i bogatu povijest koja se proteže kroz različite epohe i kulture. Razvoj turizma može se pratiti od najranijih civilizacija, kada su ljudi putovali iz vjerskih, trgovinskih ili obrazovnih razloga, do suvremenog doba, kada je postao jedna od najvažnijih globalnih fenomena.

Zasluga za prvo organizirano putovanje s unaprijed određenim programom pripada Thomasu Cook-u, koji je 5. srpnja 1841. godine organizirao putovanje željeznicom za učesnike kongresa antialkoholičarskog društva, na što se odazvalo 570 ljudi. Ova inicijativa predstavljala je prvo organizirano i unaprijed dogovoreno putovanje po znatno nižoj cijeni od one koju bi putnici mogli samostalno dogovoriti.⁷

U ovom radu ključno je opisati povijesni razvoj turizma kako bi se na temelju tog razumijevanja moglo pristupiti njegovom suvremenom razvoju, stoga se ovo poglavlje posvećuje analizi razvoja turizma kroz različite povijesne faze.

⁶ Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O., et. al., Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011.

⁷ Vukonić, B., Turističke agencije, Mikrorad, Zagreb, 2003.

Povijesni razvoj turizma moguće je raščlaniti u četiri faze, a to su:

1. Pretpovijest turizma – pretfaza
2. Razdoblje željezničkog prometa – početna faza
3. Međuratni period – razvojna faza
4. Poslijeratni period – visoka faza.

Pretfaza obuhvaća srednjovjekovno razdoblje do početka 17. stoljeća. Tokom tog vremena, različite reformacije i rast narodnog bogatstva potaknuli su interes za putovanje, pri čemu su putovanja postala prihvaćena kao sredstvo obrazovanja. U prvoj polovici 19. stoljeća, s razvojem željezničkog prometa, mogućnosti putovanja su se značajno promijenile, što je dovelo do pojave masovnog turizma. Razvojem željeznice prekinut je međuratnim razdobljem, posebno tijekom Prvog svjetskog rata. Ovo razdoblje turizma karakterizirano je rastom automobilskih putovanja i povećanjem putovanja u inozemstvo. Poslijeratno razdoblje, obilježeno je značajnim porastom turizma. Ovo doba tehnološke revolucije donijelo je povećanje nacionalnog bogatstva i slobodnog vremena, što je rezultiralo promjenama u životnom stilu. Razvoj aviona dodatno je smanjio trajanje putovanja i realne troškove, čime je putovanje postalo pristupačnije široj populaciji.

Razvoj turizma prikazuje dinamičan proces koji je značajno oblikovan tehnološkim napretkom i društvenim promjenama. Od srednjeg vijeka, kroz era željezničkog prometa i automobila, pa sve do poslijeratnog razdoblja s razvojem aviona, putovanja su postala sve dostupnija i pristupačnija široj javnosti. Tehnološke inovacije i rast životnog standarda ključni su faktori koji su omogućili širenje turizma i transformirali ga u masovni fenomen, reflektirajući šire promjene u društvu i ekonomiji.

Danas je teško predvidjeti razvoj turizma jer živimo u vremenu brzih promjena koje zahtijevaju stalnu prilagodbu, inovacije i neprekidan razvoj.

1.2. Definiranje pojma turističke destinacije

Turistička destinacija predstavlja ključni element turizma, definirajući specifično mjesto ili područje koje privlači posjetitelje zbog svojih jedinstvenih karakteristika, sadržaja i doživljaja. Ova destinacija može biti grad, selo, regija, država ili čak specifična atrakcija poput nacionalnog parka, povijesne znamenitosti ili tematskog parka. Definiranje pojma turističke destinacije uključuje razumijevanje različitih faktora koji je čine atraktivnom i poželjnom za posjetitelje.

Destinacija je cilj ili razlog putovanja. Destinacije se stalno mijenjaju, ovise o raznim čimbenicima, a razvoj same destinacije temelji se na ponudi. „Osnovni ciljevi turističke destinacije su: osigurati kvalitetu gostima i dugoročnu egzistenciju domicilnog stanovništva.“ Turističke destinacije mijenjaju se i razvijaju u skladu s očekivanjima i potrebama gostiju, pa kvaliteta turističke destinacije ovisi o zakonu ponude i potražnje. Sama riječ destinacija (*lat. Destinatio* = odredište) sinonim je za odredište, pa i cilj. Razvojem prometa, naročito zračnog, destinacija je ušla u sam turizam. ⁸ Turističku destinaciju mogli bi opisati kao mjesto, regiju ili lokaciju koja privlači turiste zbog svojih resursa ili atrakcija što može uključivati prirodne ljepote, kulturno nasljeđe, aktivnosti ili druge sadržaje. ⁹

Dakle, turistička destinacija može uključivati plaže, planinske vrhove, nacionalne parkove, muzeje, tematske parkove, gradove bogate poviješću i kulturom i slično, odnosno to može biti bilo koja destinacija koja nudi turistima nešto što ih interesira.

⁸ Magaš, D., Turistička destinacija, Sveučilište u Rijeci, Opatija, 1997.

⁹ Gržinić, J., Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2019.

2. ANALIZA OPĆIH PODATAKA O VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI

Varaždinska županija smještena je u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske i poznata je po svojoj bogatoj povijesti, kulturnom nasljeđu te razvijenom gospodarstvu. U ovom poglavlju analizirat će se opći podatci o Varaždinskoj županiji kako bi se dobio uvid u demografske, ekonomske i kulturne aspekte ovog područja. U nastavku ovog rada nalazi se slika grba Varaždinske županije (sl. 1).

VARAŽDINSKA ŽUPANIJA

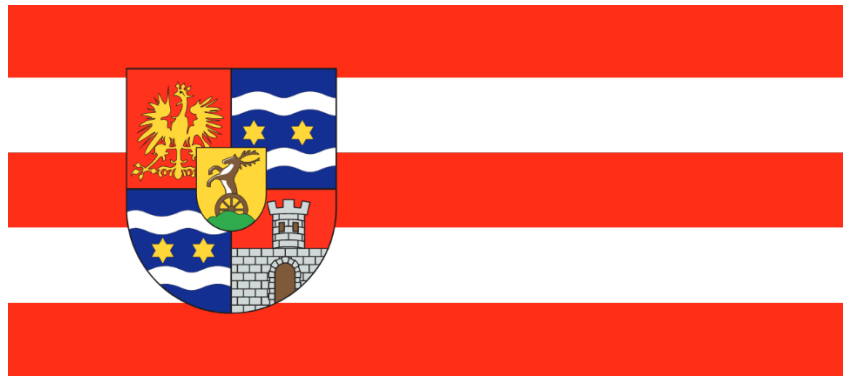
Slika 1 Grb Varaždinske županije

Izvor : <https://www.varazdinska-zupanija.hr/multimedija/sluzbena-obiljezja.html>

Grb Varaždinske županije je grb čiji je štit podijeljen na četiri polja, a u sredini tog štita nalazi se i jedan manji štit. Heraldčki gledano, gore desno na crvenom polju je zlatni jednoglavi orao raširenih krila i s krunom na glavi. Gore lijevo i dolje desno na plavoj podlozi su dvije valovite srebrne grede između kojih se nalaze dvije zlatne šestokrake zvijedze. Dolje lijevo na crvenoj podlozi je srebrna utvrda s kulom. U središtu velikog štita je mali zlatni štit sa zelenim trobrijegom na kojem izrasta smeđi jelen na kotaču, okrenut prema desno.¹⁰

¹⁰ Službena stranica Varaždinske županije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/multimedija/sluzbena-obiljezja.html>

Godine 1763., Marija Terezija je dodijelila Varaždinskoj županiji pravo na korištenje pečatnog grba. Ovaj grb zapravo potječe od obitelji Erdödy, koja je bila nasljedni župan Varaždinske županije. U nastavku se nalazi slika zastave / barjaka Varaždinske županije (sl. 2).

Slika 2 Zastava / barjak Varaždinske županije

Izvor : <https://www.varazdinska-zupanija.hr/multimedija/sluzbena-obiljezja.html>

Varaždinska županija ponosi se bogatom poviješću svojih vizualnih obilježja, uključujući grb i prvi županijski barjak iz 1778. godine. Grb potječe od obitelji Erdödy, a barjak, izrađen od crveno-bijelo-crvene svile s prikazom županijskog grba i lika Majke Božje s Isusom, dao je izraditi župan Ivan Nepomuk I. Ova su obilježja sačuvana do danas, pri čemu se originalna grbovnica čuva u Državnom arhivu u Varaždinu, a zastava u Gradskom muzeju Varaždin.

2.1. Geografski položaj i obilježja Varaždinske županije

Varaždinska županija prostire se na površini od 1.261,29 km² i graniči sa Međimurskom, Koprivničko – križevačkom, Krapinsko – zagorskom te Zagrebačkom županijom, a na zapadu s Republikom Slovenijom. Županija se sastoji od 6 gradova i 22 općine, a administrativno središte je grad Varaždin, koji je jedno od najstarijih gradskih naselja u Hrvatskoj. (sl. 3).

Općine koje se nalaze u Varaždinskoj županiji su Bednja, Beretince, Breznica, Breznički Hum, Cestica, Donja Voća, Gornji Kneginec, Jalžabet, Klenovnik, Ljubešćica, Mali Bukovec, Martijanec, Maruševac, Petrijanec, Sračinec, Sveti Đurd, Sveti Ilija, Trnovec Bartolovečki, Veliki Bukovec, Vidovec, Vinica, Visoko. Osim sjedišta grada Varaždina, status grada imaju i

Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice.¹¹ Ivanec je najveći grad Županije prema površini stanovnika koja iznosi 111,75 km², te broju naselja (29), dok je najveća općina Bednja (78,01km²), a najmanja Beretincec (12,40 km²).¹²

Slika 3 Položaj Varaždinske županije

Izvor : <https://proleksis.lzmk.hr/2653/>

Varaždinska županija broji ukupno 302 naselja, te obuhvaća sjeverni dio Hrvatskog zagorja, varaždinsku i ludbrešku Podravinu. Ova županija ima ukupno 159.487 stanovnika, izuzevši Grad Zagreb, Varaždinska županija zbog dugogodišnje guste naseljenosti, s prosjekom od 126,37 stanovnika po km², druga najgušće naseljena županija u Hrvatskoj, odmah nakon Međimurske županije. Varaždinska županija smještena je na rubnom dijelu panonskog područja, omeđena rijekom Dravom, Macejskim pobrdem, istočnim Halozama, Kalničkim gorjem i Ivanščicom. Ovaj kraj obilježava kombinacija ravničarskog i brežuljkastog reljefa, s planinskim masivima. Na području županije nalaze se planina Ivanščica, čiji istoimeni vrh doseže 1.059 metara nadmorske visine. Također, među 55 hrvatskih planina čiji vrhovi prelaze 500 metara visine, nalazi se i Ravna gora (Trakošćan) s vrhom na 686 metara nadmorske visine. Osim toga, županija je važno hidrografsko čvorište Hrvatske, na području Varaždinske županije nalaze se rijeke i potoci, jezera, te podzemne vode. Sve tekućice u Varaždinskoj županiji

¹¹ Varaždinska županija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/varazdinska-zupanija>

¹² Službena stranica Varaždinske županije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanija-u-brojkama.html>

pripadaju slivu rijeke Dunav, pri čemu rijeke Plitvica i Bednja ulaze u sliv Drave, dok rijeka Lonja pripada slivu Save.

Na samom području ove županije nalaze se 26 zaštićenih područja prirode i 19 područja ekološke mreže, a ta zaštićena područja prirode zauzimaju 17% ukupne površine. U Županiji su zaštićene dvije park – šume (Park šuma Trakošćan, Dravska park šuma), jedan značajni krajobraz (područje Kalnika), pet spomenika prirode (pećina Vindija, Belina lipa, Mačkova špilja, Gaveznica, te skupina stabala bijelih topola) i 21 spomenik parkovne arhitekture.¹³

Na području Varaždinske županije nalazi se preko 300 zaštićenih kulturnih dobara. Od pet zaštićenih nematerijalnih dobara, Lepoglavska čipka je pod UNESCO-voim zaštitom. Također, medicarski obrt iz sjeverozapadne Hrvatske, koji se nalazi u Klenovniku, uvršten je u UNESCO-vo nematerijalnu baštinu od 2010. godine.¹⁴

Varaždinska županija, svojim bogatstvom resursa i povoljnim geografskim položajem, predstavlja važan kulturni, gospodarski i demografski centar Hrvatske. Ovo je primjer regije koja uspješno balansira između očuvanja svoje bogate povijesne i kulturne baštine i modernog gospodarskog razvoja, zaštita vrijednih nematerijalnih dobara svjedoče o svijesti lokalne zajednice o važnosti očuvanja tradicije.

2.2. Demografska obilježja

Demografija je znanstvena disciplina koja proučava ljudsku populaciju, njihove veličine, strukturu, distribucije i promjene kroz vrijeme. Demografi analiziraju razne demografske parametre kao što su natalitet, mortalitet, migracija, starosna struktura, spolna struktura i druge aspekte koji utječu na dinamiku populacije. Demografija je dinamično područje, koje pomaže u razumijevanju kako populacije evoluiraju i kako te promjene utječu na društvo u cjelini.

U ovom će se poglavlju govoriti o Demografskim obilježjima Varaždinske županije.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, Varaždinska županija ima 175.951 stanovnika, što čini 4,11% ukupnog stanovništva Hrvatske. Demografsku sliku Varaždinske županije u proteklih dvadeset godina karakterizira pad broja stanovnika. Također, prema podacima iz 2019. godine, na području Varaždinske županije veći je broj odseljenih stanovnika u odnosu na doseljene te saldo ukupne migracije iznosi -366. Gustoća naseljenosti u Varaždinskoj županiji

¹³ Službena stranica Varaždinske županije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanija-u-brojkama.html>

¹⁴ Ibid

iznosi 139,5 st/km², što je znatno iznad prosjeka gustoće naseljenosti RH te isto tako iznad prosjeka EU.¹⁵

Najveći broj ljudi živi u urbanim sredinama, dok je u manjim mjestima zabilježen pad broja stanovnika. Varaždinska županija karakterizirana je velikim brojem malih naselja i vrlo raspršenom naseljenošću. Naselja u ovoj županiji uglavnom imaju ruralne karakteristike.

Prosječna starost stanovništva u Varaždinskoj županiji kontinuirano se povećava, kao i udio starijih od 65 godina. Podaci ukazuju na trend progresivnog starenja, budući da se ujedno smanjuje broj mlađih od 14 godina. Dodatno, smanjenje udjela mlađe populacije ima nepovoljni gospodarski utjecaj, stopa nataliteta je niska, a radno aktivne populacije je sve manje.¹⁶

Varaždinska županija suočava se s progresivnim starenjem stanovništva, ovaj demografski trend negativno utječe na gospodarstvo, budući da niska stopa nataliteta i smanjenje mlađe populacije doprinose smanjenju radne snage. Karakteristična populacijska skupina u Varaždinskoj županiji čini starije stanovništvo koje uglavnom živi u rijetko naseljenim ruralnim područjima, često to budu samačka i staračka kućanstva, te neki od njih imaju nižu mirovinu ili pak neki primaju socijalnu pomoć. U županiji živi najbrojnija romska populacija, koja je primarno naseljena u općinama Petrijanec, Cestica, Sveti Đurđ.

Demografska situacija u Varaždinskoj županiji zahtijeva strateški pristup kako bi se ublažili negativni trendovi poput starenja populacije, niske stope nataliteta i smanjenja radno aktivne populacije. Neki od ključnih koraka koji bi mogli doprinijeti poboljšanju demografske slike županije su poticaji za obitelj i mlade, odnosno povećanje nataliteta može se postići kroz različite obiteljske politike, županija može uvesti financijske poticaje za novorođenčad, povećati porodiljne naknadne i osigurati povoljne uvjete za stambeno zbrinjavanje mladih obitelji. Uz to kako bi se zadržalo stanovništvo u ruralnim područjima, potrebno je unaprijediti infrastrukturu. Primjerice, ulaganjem u prometne infrastrukture, zdravstvenu zaštitu, obrazovne ustanove te poticanje lokalne ekonomije kroz podršku poljoprivredi i malom poduzetništvu može učiniti ruralna područja privlačnijima za život.

Poboljšanje demografske situacije u Varaždinskoj županiji zahtijeva sveobuhvatan i koordiniran pristup, kroz strateška ulaganja i suradnju s različitim dionicima, županija može stvoriti povoljnije uvjete za demografski i ekonomski razvoj.

¹⁵ Provedbeni program Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2025. godine, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Provedbeni-program-Varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2021-2025.pdf>

¹⁶ Ibid

2.3. Gospodarstvo županije

Gospodarstvo županije je raznoliko, a temelji se na industriji, poljoprivredi, turizmu i uslužnim djelatnostima. Ovo poglavlje pruža pregled ključnih gospodarskih sektora Varaždinske županije i analizira njihove doprinose lokalnom i nacionalnom gospodarstvu.

Industrija je ključni pokretač gospodarskog razvoja Varaždinske županije. U županiji djeluje velik broj proizvodnih poduzeća koja su značajni izvoznici i poslodavci. Glavne industrijske grane uključuju tekstilnu, metaloprerađivačku, prehrambenu i farmaceutsku industriju. Tekstilna industrija ima dugu tradiciju u Varaždinskoj županiji. Poduzeća kao što su Varteks d.d i Calzedonia značajni su poslodavci i izvoznici. Varteks, kao jedan od najstarijih tekstilnih brendova u Hrvatskoj, održava visoku kvalitetu proizvoda te je prepoznatljiv na domaćem i stranom tržištu. Metaloprerađivačka industrija također ima značajnu ulogu. Poduzeća poput Solvisa d.o.o. i Končara proizvode visokokvalitetne proizvode za domaće i inozemno tržište. Solvis je specijaliziran za proizvodnju solarnih modula, dok Končar proizvodi raznu električnu opremu.

Prema podacima FINA-e, u Varaždinskoj županiji je 2019. godine bilo 4.150 poduzetnika sa sjedištem u županiji. Ti poduzetnici zapošljavali su ukupno 43.696 ljudi, što je povećanje od 1.542 zaposlenika ili 3,7% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni prihodi tih poduzetnika iznosili su 27,9 milijardi kuna, što je 6,4% više nego 2018. godine. Ukupni rashodi iznosili su 26,6 milijardi kuna, što je povećanje od 5,2%. Neto dobit iznosila je 1.1 milijardu kuna, što je porast od 47,8% u odnosu na prethodnu godinu. Najviše zaposlenih radilo je u prerađivačkoj industriji (51,1%), zatim u trgovini na veliko i malo (11,9%) te u građevinarstvu (10,0%).¹⁷

Tablica 1 Broj poduzetnika i zaposlenih, ukupan prihod i dobit ili gubitak razdoblja poduzetnika sa sjedištem u Varaždinskoj županiji po područjima djelatnosti u 2019. godini (iznosi u tisućama kuna)

Šifra i opis djelatnosti	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihodi	Dobit ili gubitak razdoblja
0 Subjekti (fizičke osobe) bez djelatnosti	5	2	4.136	1.424

¹⁷ Informacije o stanju gospodarstva Varaždinske županije za 2019. i prvo polugodište 2020. godine, <https://www.vzz.hr/ot-nama/gospodarstvo.html>

A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	106	1.801	1.675.591	29.275
B	Rudarstvo i vađenje	12	214	141.219	14.207
C	Prerađivačka industrija	679	22.335	14.282.207	555.846
D	Opskrba elekt. energ. plin. parom i klimatizacija	53	158	395.721	12.117
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda	26	909	391.477	10.403
F	Građevinarstvo	578	4.365	2.036.889	103.043
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	896	5.187	5.206.469	177.536
H	Prijevoz i skladištenje	262	2.857	1.667.536	45.853
I	Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	221	1.124	243.407	-808
J	Informacije i komunikacije	201	891	401.564	38.666
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	23	72	25.046	-10.732
L	Poslovanje nekretninama	111	201	202.699	5.853
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	560	1.478	694.202	51.599
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	108	717	215.513	5.349
O	Javna uprava i obrana; obvezno soc. osigur.	2	6	2.004	253
P	Obrazovanje	73	476	74.926	4.586
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	54	564	119.674	8.123
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	38	62	16.803	345
S	Ostale uslužne djelatnosti	142	277	64.527	-28

UKUPNO SVE DJELATNOSTI	4.150	43.696	27.861.609	1.052.909
-------------------------------	--------------	---------------	-------------------	------------------

Izvor : Informacija o stanju gospodarstva Varaždinske županije za 2019. i prvo polugodište 2020. godine, <https://www.vzz.hr/o-nama/gospodarstvo.html>

U 2019. godini poduzetnici u Varaždinskoj županiji ostvarili su ukupne prihode od 27,9 milijardi kuna, što predstavlja rast od 6,4% u odnosu na 2018. Ukupni rashodi iznosili su 26,6 milijardi kuna, što je 5,2% više nego prethodne godine, dok je neto dobit porasla za 47,8%, dosegivši 1.1 milijardu kuna. Gospodarska struktura županije ostala je stabilna u usporedbi s 2018. godinom. Prerađivačka industrija i dalje dominira s najvećim udjelom u prihodima (51,3%), zaposlenosti (51,1,%) i izvozu (79,7%).¹⁸

Glavna turistička odredišta Varaždinske županije prema broju noćenja su Varaždin, Bednja i Varaždinske Toplice. Najposjećenije atrakcije su dvorac Trakošćan i Gradski muzej Varaždin, dok su najpopularnija događanja Špancirfest i Dani svete Nedjelje. Strategija razvoja Varaždinske županije 2015. – 2025. prepoznaje potencijale za razvoj kulturnog, zdravstvenog, cikloturizma, vjerskog, lovnog i ribolovnog, adrenalinskog te poslovnog turizma, od kojih mnogi još nisu dovoljno iskorišteni.

Posljednjih godina Varaždinska županija bilježi porast broja dolazaka turista i noćenja. Iako je pandemija COVID -19 2020. godine znatno smanjila broj turista i noćenja, 2021. godina donijela je oporavak s porastom noćenja od čak 66% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj rast može se povezati s ulaganjem u turizam koja su posljednjih nekoliko godina rezultirala proširenjem i poboljšanjem turističke ponude i kvalitete usluga.¹⁹

Po navedenim podacima, gospodarstvo Varaždinske županije prikazuje kako je ono raznoliko i dinamično, s jakim industrijskim sektorom, uspješnom poljoprivredom, rastućim turizmom i razvijenim uslužnim djelatnostima. Županija kontinuirano ulaže u zdravstveni turizam, posebno u Varaždinske Toplice, koje su ključne za razvoj ovog sektora. Kako bi se zadržao i unaprijedio standard usluga, potrebno je pronaći nove izvore financiranja.

¹⁸ Ibid

¹⁹Provedbeni program Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2025. godine, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Provedbeni-program-Varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2021-2025.pdf>

3. TURISTIČKA PONUDA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Varaždinska županija nudi raznoliku i bogatu turističku ponudu koja privlači posjetitelje tijekom cijele godine. Smještajna ponuda uključuje hotele, pansionere, seoska domaćinstva i privatni smještaj koji zadovoljavaju potrebe različitih profila turista. Ljubitelji sporta i rekreacije mogu uživati u brojnim aktivnostima poput biciklizma, planinarenja, ribolova i adrenalinskih sportova. Zdravstveni turizam, posebno u Varaždinskim Toplicama, pruža vrhunske usluge medicinske rehabilitacije i wellnesa. Kulturni turizam oživljava kroz posjete dvorcima, muzejima i povijesnim lokalitetima, dok manifestacijski turizam nudi popularne događaje poput Špancirfesta i Dana svete Nedjelje. Eno – gastronomski turizam omogućava posjetiteljima da uživaju u lokalnim vinima i tradicionalnim jelima, pružajući autentičan doživljaj regije.

3.1. Smještajna ponuda

Varaždinska županija obogaćena je prirodnim ljepotama i brojnim manifestacijama, osim toga prepoznata je po svojoj bogatoj kulturnoj baštini. Kako bi odgovorila na potrebe turista, županija nudi raznoliku smještajnu ponudu koja zadovoljava različite interese i budžete. U ovom djelu rada prikazat će se različiti aspekti smještajnih kapaciteta od luksuznih hotela do seoskih domaćinstava, te će se naglasiti njihova važnost za razvoj turizma u regiji.

U ovoj županiji nalazi se nekoliko luksuznih hotela koji pružaju visoku razinu usluge i udobnosti. Luksuzni smještaji nude moderne sadržaje kao što su spa centri, bazeni, gourmet restorani i konferencijske dvorane, privlačeći kako turiste tako i poslovne putnike. U daljnjem radu prikazat će se neki od najboljih hotela u Varaždinskoj županiji.

• **PARK BOUTIQUE HOTEL**

Park Boutique Hotel smješten je u centru Varaždina, ovaj hotel nudi luksuzan smještaj, savršeno kombinirajući moderan dizajn (sl. 4). Okružen je zelenilom i nalazi se u neposrednoj blizini glavnih gradskih atrakcija, poput Gradskog muzeja Varaždin i brojnih baroknih palača. Hotel raspolaže s prostranim i luksuzno opremljenim sobama i apartmanima. Svaka soba opremljena je modernim sadržajima poput klimatizacije, besplatnog Wi – Fi interneta, mini bara, te pametnog televizora.

Slika 4 Park Boutique Hotel Varaždin

Izvor : <https://www.booking.com/hotel/hr/park-boutique.hr.html>

Park Boutique Hotel ima restoran koji nudi vrhunske kulinarske delicije pripremljene od svježih, lokalnih namirnica. Uključuje širok spektar jela, od tradicionalne hrvatske kuhinje do međunarodnih specijaliteta, u sklopu hotela nalazi se i bar koji je idealno mjesto za opuštanje uz kavu, čaj ili koktel. Hotel nudi niz dodatnih sadržaja za svoje goste, uključujući wellness centar s saunom i masažnim tretmanima. Gostima su također i na raspolaganju poslovni sadržaji, poput moderne konferencijske dvorane opremljene najnovijom tehnologijom. Ovaj hotel smješten je u blizini gradskog parka, što omogućava gostima da lako istraže sve što Varaždin nudi, uključujući kulturne atrakcije, povijesne zgrade i ulice grada.

- **HOTEL TURIST**

Hotel Turist je popularan izbor za poslovne putnike zbog svojih suvremeno opremljenih konferencijskih dvorana (sl. 5). Dvorane su opremljene najnovijom audiovizualnom tehnologijom, mogu ugostiti različite vrste događanja, od poslovnih sastanaka i seminara do konferencija i gala večera. Gosti hotela mogu koristiti razne dodatne sadržaje kao što su fitness centar, sauna i masaže, osim toga ovaj hotel nudi usluge praonice rublja, recepciju koja radi 24 sata dnevno, te besplatno parkiralište za goste.

Slika 5 Hotel Turist

Izvor : <https://www.booking.com/hotel/hr/turist.hr.html>

Hotel Turist predstavlja odličan izbor za posjetitelje Varaždina, bilo da dolaze radi posla ili odmora. Hotel pruža sve što je potrebno za ugodan i produktivan boravak, njegova povoljna lokacija dodatno olakšava istraživanje bogate kulturne baštine ovog baroknog grada.

- **HOTEL TRAKOŠĆAN**

Hotel Trakošćan smješten je u prirodnom okruženju neposredno uz jedan od najpoznatijih hrvatskih dvoraca, dvorac Trakošćan. Ovaj luksuzni hotel pruža jedinstvenu kombinaciju udobnosti i povijesti, čineći ga idealnim mjestom za opuštanje, bijeg ili poslovne događaje (sl. 6).

Slika 6 Hotel Trakošćan

Izvor : <https://www.booking.com/hotel/hr/trakoa-aan.hr.html>

Hotel Trakošćan nudi uređene sobe i apartmane, svaka soba opremljena je modernim sadržajima, uključujući besplatan Wi – Fi, televizor, mini barove i klima uređaje. Mnoge sobe i apartmani imaju pogled na dvorac i okolnu prirodu. Hotel nudi bogat izbor lokalnih i međunarodnih jela, gosti mogu kušati delicije pripremljene od svježih, lokalnih namirnica uz bogat izbor vina. Također, hotel pruža vrhunske wellness sadržaje, uključujući unutarnji bazen, saunu, parnu kupelj i fitness centar, uz to hotel nudi i rekreacijske aktivnosti poput pješaćenja, biciklizma i ribolova u okolini što omogućuje gostima da istraže prirodne ljepote regije.

- **PANSION BERNARDA NOVA**

Pansion Bernarda Nova smješten je u Varaždinskim Toplicama, nudeći gostima udoban i prijateljski ambijent s fokusom na visoku kvalitetu usluge (sl. 7). Ovaj pansion nudi udobno uređene sobe i apartmane, prilagođene potrebama različitih gostiju. U sklopu pansiona nalazi se restoran koji nudi bogat izbor domaćih i međunarodnih jela. Doručak se poslužuje svakodnevno, a gosti mogu birati između kontinentalnog i à la carte doručka.

Slika 7 Pansion Bernarda Nova

Izvor : <https://www.booking.com/hotel/hr/pansion-bernarda-nova.hr.html>

Pansion Bernarda Nova nudi niz dodatnih sadržaja kako bi osigurala ugodan boravak za sve goste, na raspolaganje su besplatno parkiralište, usluge pranja i glačanja rublja te recepcija koja je otvorena 24 sata dnevno. Blizina autoceste omogućava brzu povezanost s gradom Varaždinom, kao i drugim turističkim odredištima što čini pansion savršenom bazom za istraživanje svega što ova županija nudi.

Podaci za 2022. godinu prikazuju podjelu smještajnih objekata i broja kreveta u različitim kategorijama na području Varaždinske županije. Iz tablice se jasno vidi da je većina smještajnih objekata, čak 62,22%, u domaćinstvima. Po broju kreveta, značajno se ističu hoteli (18,86%) i hosteli (20,55%). Osim njih, važnu ulogu imaju objekti u domaćinstvu koji čine 17,69% ukupnog broja kreveta, te sobe za iznajmljivanje s udjelom od 16,59%. Ovi podaci ukazuju na raznovrsnost smještajnih kapaciteta u županiji, s posebnim naglaskom na privatne smještaje i manje komercijalne objekte.

3.2. Sportski i rekreacijski turizam

Jedna od najvećih prednosti Varaždinske županije je njezina raznolika priroda koja nudi brojne mogućnosti za rekreaciju na otvorenom. Planinarenje i biciklizam vrlo su popularni, osobito na područjima poput Parka prirode Ivanščica i Ravne gore, gdje označene staze nude izazove za početnike i zaiskusne sportaše. Uz to rijeka Drava i jezero Trakošćan pružaju idealne uvjete za ribolov, veslanje i druge vodene sportove. Varaždinska županija može se pohvaliti modernom

sportskom infrastrukturom koja uključuje sportske dvorane, terene za tenis, nogometne stadione, bazene i fitness centre. Grad Varaždin, kao glavni grad županije, nudi brojne sportske objekte gdje se redovito održavaju sportski događaji i natjecanja. Sportski centar „Varteks“ i Gradski stadion Varaždin primaju veliki broj sportaša i rekreativaca tijekom cijele godine.

Prema podacima iz Registra udruge Republike Hrvatske, na području Varaždinske županije djeluje ukupno 1.609 registriranih i aktivnih sportskih udruga. Također, u županiji su registrirana i aktivna 23 sportska saveza, koji imaju ključnu ulogu u koordinaciji i razvoju sportskih aktivnosti. Osim sportskih saveza, značajnu ulogu imaju i sportske zajednice, koje su od velikog značaja za sportske aktivnosti i povezane djelatnosti. Prema istim podacima, u Varaždinskoj županiji aktivno je 12 sportskih zajednica.²⁰

Osobe s invaliditetom također imaju potrebu za tjelesnom aktivnošću radi poboljšanja zdravlja i sudjelovanja u sportskim natjecanjima. Problem predstavlja neprilagođena infrastruktura, jer mnogi stariji sportski objekti nemaju pristup za osobe s invaliditetom. Prema podacima Registra udruge RH, u Varaždinskoj županiji registrirano je i aktivno 12 udruga za osobe s invaliditetom.

Dakle, Varaždinska županija nudi širok spektar mogućnosti za sportsko – rekreacijske aktivnosti. U nastavku rada biti će predstavljeni različiti sportsko – rekreacijski sadržaji koji su dostupni u ovoj regiji.

- **ADRENALINSKI PARK „VRUČINA“**

Adrenalinski park „Vručina“ jedno je od najuzbudljivijih mjesta za avanturistički turizam u Varaždinskoj županiji. Smješten je u prirodnom okruženju nedaleko od grada Ludbrega, te nudi jedinstveno iskustvo koje kombinira adrenalin, fizičku aktivnost i prirodne ljepote. Ovaj adrenalinski park nudi širok spektar aktivnosti koje će zadovoljiti i najzahtjevnije ljubitelje adrenalina.

Neke od aktivnosti koje nudi ovaj park su : paintball, bacanje sjekira, streličarstvo, mali nogomet, stolni nogomet, povlačenje užeta, limbo, skakanje u vrećama, odbojka, badminton, ninja warrior poligon. Minimalan broj kako bi se formirala grupa je deset, a maksimalan čak 120 i više ljudi (sl. 8).

²⁰ Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine, https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Plan_razvoja_Varazdinske_zupanije_za_razdoblje_od_2021._do_2027._godine.pdf

Slika 8 Adrenalinski park "Vručina"

Izvor : <https://www.turizam-vzz.hr/istrazite/ostali-sadrzaji/458-adrenalinski-park-vrucina>

Korisnici imaju pristup natkrivenoj terasi, frižideru, roštilju, sanitarijama i tuš kabini. Također, u cijenu je uključena i mobilna kućica s grijanjem. Dodatno, ovaj adrenalinski park nudi i uslugu cateringa. Osim toga, u adrenalinskom parku sigurnost je na prvom mjestu, odnosno sve aktivnosti nadziru iskusni instruktori koji pružaju detaljne upute i sigurnosnu opremu. Sve aktivnosti su osmišljene tako da potiču timski rad, komunikaciju i međusobno povjerenje čineći posjetitelje bližima i jačima kao grupu.

- **SPORTSKO – REKREACIJSKI BAZENI MINERVA – Varaždinske Toplice**

Sportsko – rekreacijski bazeni Minerva predstavljaju moderni kompleks posvećen zdravlju, sportu i zabavi. Ovi bazeni nude široki spektar sadržaja namijenjenih svim uzrastima i razinama fizičke spremnosti, pružajući savršenu kombinaciju opuštanja i aktivnosti. Bazeni Minerva uključuju različite vrste bazena prilagođene različitim potrebama kao što su : glavni bazen, bazen za djecu, wellness bazen. Ovaj kompleks nudi wellness sadržaje uključujući saunu, parnu kupelj i prostor za masaže. Osim bazena, posjetitelji mogu koristiti terene za tenis, odbojku na pijesku kao i fitness centar opremljen modernim spravama za vježbanje. Na raspolaganju je restoran i kafić s ponudom zdravih obroka i pića, a također bazeni Minerva pružaju svakom posjetitelju prostor za presvlačenje i ormariće, kao i uslugu iznajmljivanja ručnika i kupaćih kostima (sl. 9).

Slika 9 Sportsko - rekreacijski bazeni Minerva

Izvor : <https://www.minerva.hr/cjenik-minerva-bazena/>

Sportsko rekreacijski bazeni Minerva su izvrsno mjesto za organizaciju različitih događaja kao što su rođendanske proslave, sportske manifestacije i teambuilding aktivnosti. Svi sadržaji mogu se prilagoditi potrebama grupa, uključujući privatne termine za bazene i wellness usluge.

- **AQUACITY VARAŽDIN**

AquaCity je smješten približno tri kilometra od Varaždina i često se naziva „Varaždinsko more“. Posjetitelji mogu uživati u raznim aktivnostima kao što su šetnje, plivanje i druge oblike rekreacije u ovom ugodnom ambijentu (sl. 10).

Slika 10 AquaCity Varaždin

Izvor : <https://www.turizam-vzz.hr/istrazite/ostali-sadrzaji/445-aquacity>

Posjetitelji, koji uživaju u sportskim i rekreacijskim aktivnostima, mogu iskoristiti raznovrsne sadržaje poput teniskih terena, igrališta za mali nogomet, mini golf terena i odbojkaških terena na pijesku. Također, tu se nalazi i dječje igralište namijenjeno najmlađima.

- **BICIKLIZAM**

Varaždinska županija je idealno odredište za ljubitelje biciklizma, s brojnim stazama koje prolaze kroz slikovite krajolike, povijesne lokalitete i slično.

Na području Varaždinske županije postoje četiri biciklističke rute. Prva ruta (RO1) vodi od grada Varaždina do Dubrave Križovljanske. Druga ruta (RO3) ide od Varaždina prema Malom Bukovcu. Treća ruta (RO2), koja je dijelom offroad, također povezuje Varaždin s Dubravom Križovljanskom, prolazeći kroz Otok Virje i Donje Vratno.

Osim prethodno navedenih, u Varaždinskoj županiji postoji nekoliko natjecateljskih i rekreativnih biciklističkih ruta koje su uređene i označene biciklističkom signalizacijom. Te rute uključuju: ²¹

²¹ Operativni plan razvoja cikloturizma na području Varaždinske županije, <https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2018/02/OP-cikloturizam-Varazdinska.pdf>

1. Cikloturistička ruta Ludbreg
2. XC biciklistička staza Lužec, Novi Marof
3. XC staza Beretinec
4. Downhill staza na Ivanščici
5. Ruta Lepoglava – Vudelja – Šumec
6. Ruta Lepoglava – Kamničko Podgorje – Ravna gora – Trakošćan
7. Ruta Lepoglava – Višnjica – Cvetlin – Trakošćan

Ova županija pruža izvrsne mogućnosti za biciklističke aktivnosti, od opuštenih obiteljskih vožnji do zahtjevnih sportskih izazova. Biciklističke staze vode kroz predivne pejzaže i kulturne znamenitosti, dok manifestacije poput Varaždinska biciklijada, Drava Bike Marathon, Tour de Trakošćan, „Šic na bic“ te međunarodni festival biciklizma okupljaju ljubitelje biciklizma iz cijele regije, promovirajući zdrav način života i aktivni turizam.

3.3. Zdravstveni turizam

Razvoj zdravstvenog turizma označava i početak općeg turizma na području današnje Republike Hrvatske. Još u antičko doba, tijekom Rimskog Carstva, na našem prostoru su postojale Krapinske, Daruvarske i Varaždinske toplice. Iako su termalne vode bile prisutne, nedostaju detaljne informacije o njihovoj upotrebi u tom razdoblju.

Varaždinske Toplice su najstarije termalne toplice u Hrvatskoj i dom jednog od najvažnijih kontinentalnih arheoloških kompleksa, iskopina rimskog termalnog kupališta. Voda u Varaždinskim Toplicama izvire iz dubine od gotovo 1800 metara, a njezin put do površine, gdje doseže temperaturu od 58°C, traje približno 20 000 godina.²² Varaždinske Toplice dostigle su vrhunac međunarodne prepoznatljivosti tijekom Austro – Ugarske Monarhije. Nakon Drugog svjetskog rata, transformirale su se iz mondene topličke destinacije u javnu zdravstvenu instituciju. Danas, oslanjajući se na programe Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, Varaždinske Toplice su najveće hrvatsko odredište lječilišno – topličkog turizma.

Bolnica nudi širok spektar zdravstvenih programa, dijagnostike, medicinskih procedura i fizikalnih terapija, temeljenih na korištenju ljekovite sumporne hipertermalne vode. Sastoji se od pet smještajnih objekata:

1. Minerva (441 ležaj)
2. Terme (214 ležaja)

²² Turistička zajednica Varaždinske Toplice, <https://www.visit-toplice.com/zdravstveni-turizam/>

3. Lovrina kupelj (117 ležaja)
4. Konstantinov dom (195 ležaja)
5. Stari grad (6 ležaja)²³

Važnost Varaždinskih Toplica za hrvatski lječilišno – toplički turizam potvrđuje činjenica da Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice sudjeluje s gotovo 20% u ukupnom smještajnom kapacitetu hrvatskih lječilišta i specijalnih bolnica (sl. 11).

Osoblje Specijalne bolnice za rehabilitaciju sastoji se od medicinskih specijalista, neurologa, fizioterapeuta, medicinskih sestara, specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije, logopeda, psihologa te raznog nemedicinskog osoblja. Za lječilišne potrebe, poput hidroterapije, koristi se sumporna hipertermalna voda koja se upotrebljava za punjenje termalnih bazena. U rekreacijskim bazenima, termalna voda se miješa s vodovodnom vodom kako bi se rashladila.²⁴

Slika 11 Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice

Izvor : <https://www.minerva.hr/>

3.4. Kulturni i manifestacijski turizam

Varaždinska županija nudi bogatu ponudu za ljubitelje kulturnog i manifestacijskog turizma, privlačeći posjetitelje svojom povijesnom baštinom, arhitekturom i raznovrsnim događanjima. Pojam kulturnog turizma odnosi se na putovanja koja uključuju posjete kulturnim resursima, bez obzira na početne motive putovanja. Takva putovanja podrazumijevaju kretanje ljudi izvan njihovog uobičajenog mjesta boravka. Cilj ovih putovanja temelji se na specifičnim interesima,

²³ Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždina, No. 27, 2016, ZDRAVSTVENI TURIZAM U KONTEKSTU TURISTIČKOG RAZVOJA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE, <https://hrcak.srce.hr/170958>

²⁴ Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, <https://www.minerva.hr/>

odnosno želji za sudjelovanjem u novim i značajnim kulturnim iskustvima. To može uključivati otkrivanje vrijednosti i atraktivnosti povijesnih spomenika i lokacija, kao i upoznavanje s tradicionalnim društvima, plesovima, pjesmama i pričama koje se prenose s generacije na generaciju.²⁵

Najznačajnija atrakcija po kojoj je grad Varaždin prepoznatljiv je njegova zaštićena barokna urbana cjelina. Grad krasi brojne očuvane palače, značajne javne zgrade te vrijedne kuće i vile u stilovima baroka, rokoka, klasicizma i secesije. Osim arhitektonske baštine, bogata sakralna baština također privlači posjetitelje i jedan je od glavnih razloga dolaska u Varaždin. Bez sumnje, najpoznatija građevina u gradu Varaždinu je Stari grad. Ova utvrda nekada je bila središte plemićkog posjeda, koji je bio vlasnički i pravno odvojen od kraljevskog i slobodnog grada Varaždina. Današnja utvrda građena je od 14. do 19. stoljeća, a njen najstariji dio je središnja kula, 1925. godine postala je vlasništvo grada Varaždina te je proglašena kulturnim dobrom, a unutar dvorca se nalazi Gradski muzej Varaždina.

„Prvotni postav sačinjavali su predmeti prispjeli u novootvoreni Muzej ponajviše kao donacije poznatih varaždinskih obitelji. Muzejske zbirke te danas Gradski muzej Varaždin čine specijalizirani odjeli: Arheološki, Povijesni, Kulturno-povijesni, Etnografski i Entomološki.“²⁶ Muzejski odjeli danas su smješteni u nekoliko značajnih povijesnih zgrada u samoj jezgri grada. To uključuje gotičko – renesansu utvrdu Stari grad, baroknu palaču Sermage, klasicističku palaču Hercer te Kulu stražarnicu unutar kompleksa Staroga grada (sl. 12).

²⁵ Geić, S., Menadžment selektivnih oblika turizma, Sveučilište u Splitu, Split, 2011.

²⁶ TZ Varaždinske županije, <https://www.turizam-vzz.hr/istrazite/muzeji-i-zbirke/280-stari-grad-varazdin>

Slika 12 Stari Grad Varaždin

Izvor : <https://www.kulturni-turizam.com/hrv/sadrzaj/varazdin/1130/opsirnije/>

Osim Starog Grada treba istaknuti i Varaždinsku katedralu, jednu od najvažnijih ranobaroknih sakralnih građevina u sjevernoj Hrvatskoj izgrađena je između 1642. i 1646. godine od strane isusovca. Ovaj red, koji je značajno doprinio katoličkoj obnovi u 16. i 17. stoljeću, nastanio se u Varaždinu 1632. godine i otvorio gimnaziju 1636. godine (sl. 13).

Slika 13 Varaždinska katedrala

Izvor : <https://www.varazdinfilmcommission.eu/lokacije/crkve/varazdinska-katedrala.html>

Idejni tvorac i voditelj gradnje bio je isusovac Juraj Matota, dok je financiranje gradnje omogućio grof Gašpar Drašković. Riječ je o ranobaroknoj crkvi s jednim brodom i šest pobočnih kapela , iznad kojih se nalaze dvije galerije.

Jedan od najposjećenijih i najljepših dvoraca u Hrvatskoj, s prekrasnim parkom i jezerom je Dvorac Trakošćan, nalazi se u Varaždinskoj županiji, 12 km sjeveroistočno od Krapine te 30 km jugozapadno od Varaždina (sl. 14).

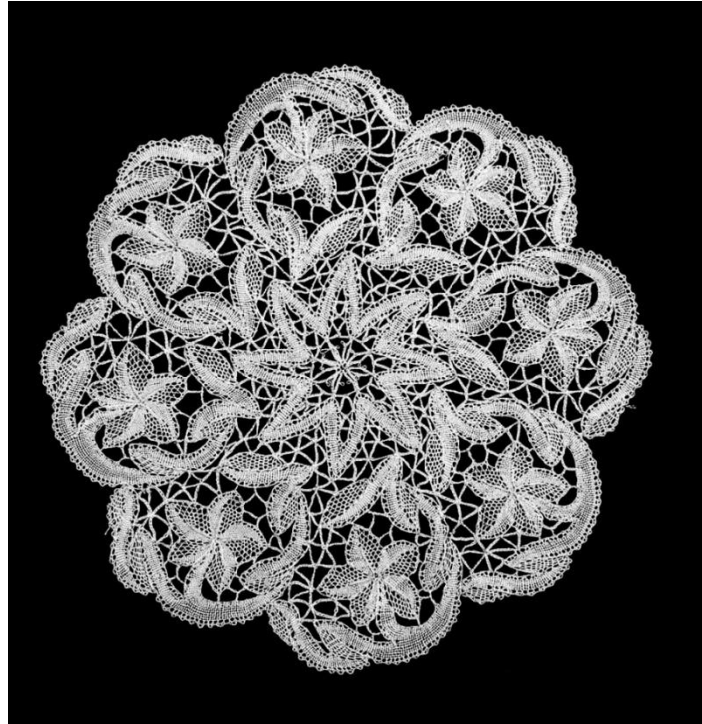

Slika 14 Dvorac Trakošćan

Izvor : <https://aktivno.hr/dvorac-iz-bajke-trakoscan-kao-stjeciste-kulture-povijesti-neponovljive-prirode-i-aktivnog-turizma/>

Dvorac Trakošćan ima bogatu povijest koja seže unatrag do 13. stoljeća, kada je izgrađen kao utvrda. Tijekom stoljeća, dvorac je prolazio kroz razne faze obnove i adaptacije, a najvažnija preuređenja izvršena su u 19. stoljeću kada je dvorac obnovljen u neogotičkom stilu pod vodstvom obitelji Dragfi. Unutrašnjost dvorca obuhvaća brojne povijesne sobe koje su sačuvane u izvornom stanju. Posjetitelji mogu razgledati bogate zbirke namještaja, umjetničkih djela, oružja i drugih povijesnih artefakata. Dvorac je okružen prostranim parkovima i slikovitim jezerom idealnim za šetnje i opuštanje.

Još jedan od kulturnih dobara je Lepoglavska čipka koja ima dugu tradiciju, datira iz 18. stoljeća. Njezino stvaranje počelo je kao oblik ukrašavanja i izrađivana je prvenstveno za potrebe lokalne crkvene odjeće i svećanih haljina. Tijekom 19. i 20. stoljeća, lepoglavska čipka postala je poznata i izvan granica Hrvatske. Motivi lepoglavske čipke često uključuju florističke uzorke, geometrijske oblike i religiozne simbole (sl. 15).

Slika 15 Lepoglavska čipka

Izvor : <https://www.turizam-vzz.hr/istrazite/kulturna-bastina/159-lepoglavska-cipka>

Lepoglavska čipka prepoznata je kao nematerijalna kulturna baština i upisana je na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine. U Lepoglavi postoje brojne udruge i institucije koje rade na očuvanju tradicije čipkarstva. Organiziraju se tečajevi, izložbe i manifestacije posvećene čipki, uključujući poznate „Lepoglavske dane čipke“ koji okupljaju čipkare i ljubitelje čipke iz cijelog svijeta.

Dvorac Erdödy u Novom Marofu jedan je od važnih kulturno – povijesnih spomenika Varaždinske županije. Izgrađen je u 17. stoljeću kao reprezentativna rezidencija plemićke

obitelji Erdödy, jedne od najutjecajnijih plemićkih obitelji u Hrvatskoj. Obitelj Erdödy koristila je dvorac kao ljetnikovac, ali i kao mjesto za upravljanje svojim posjedima (sl. 16).

Slika 16 Dvorac Erdödy

Izvor : <https://www.novi-marof.hr/prica-o-dvorcu-erdody-u-novom-marofu/>

Danas dvorac služi kao muzej i kulturno središte. Unutar dvorca nalazi se zbirka povijesnih artefakata, namještaja, umjetničkih djela i dokumenata koji prikazuju život plemićke obitelji i povijesti Novog Marofa.

S druge strane, manifestacijski turizam je moderna vrta turizma koja se razvila kao odgovor na potrebe i želje suvremenih turista. Danas turisti traže cjelovito iskustvo putovanja koje uključuje sudjelovanje na raznim manifestacijama. Neke od najpoznatijih manifestacija u Varaždinskoj županiji su Špancirfest, Varaždinske barokne večeri, Međunarodni festival čipke, Dani Ludbreške Svete Nedjelje, također grad Ludbreg poznat je i po drugoj najvećoj Međunarodnoj izložbi i sajmu cvijeća u Hrvatskoj „Flora Centrum Mundi“ , zatim Aquafest u Varaždinskim Toplicama i Rabuzinovi dani u Novom Marofu. Manifestacijski turizam u ovoj županiji nudi jedinstvenu priliku za doživljaj autentičnih tradicija, festivala i kulturnih događanja, koji dopunjuju klasičnu turističku ponudu.

Špancirfest jedan je od najvećih i najpoznatijih festivala u Hrvatskoj, koji se održava krajem kolovoza i početkom rujna. Festival nudi raznolike sadržaje uključujući koncerte, kazališne predstave, ulične performanse, izložbe i radionice (sl. 17).

Slika 17 Špancirfest

Izvor : <https://varazdin.hr/novosti/javna-rasprava-spancirfest-6861/>

Još jedna od manifestacija u Varaždinskoj županiji su Rabuzinovi dani u Novom Marofu, to je kulturna manifestacija posvećena liku i djelu Ivana Rabuzina, jednog od najpoznatijih hrvatskih slikara koji je rođen u ovom gradu. Ova manifestacija slavi umjetnički doprinos Rabuzina i promiče kulturno stvaralaštvo kroz niz događanja koja okupljaju umjetnike, ljubitelje umjetnosti i javnost (sl. 18).

Slika 18 Rabuzinovi dani u Novom Marofu

Izvor : <https://varazdinski.net.hr/vijesti/kultura/1324469/fotogalerija-u-novom-marofu-poceli-8-rabuzinovi-dani-otvorena-izlozba-od-siromasne-srece-do-velikog-svijeta/>

Rabuzinovi dani pokrenuti su kako bi se očuvala uspomena na Ivana Rabuzina i njegov doprinos hrvatskoj i svjetskoj umjetnosti. Manifestacija je postala važan kulturni događaj u

Novom Marofu, privlačeći posjetitelje iz cijele Hrvatske i inozemstva, osim toga manifestacija doprinosi kulturnom razvoju i jačanju identiteta lokalne zajednice.

Kulturni i manifestacijski turizam Varaždinske županije predstavlja važan segment turističke ponude ovog sjeverozapadnog dijela Hrvatske. Kroz bogatu povijest, očuvanu kulturnu baštinu i raznovrsne manifestacije, županija privlači posjetitelje željne autentičnih doživljaja. Varaždinska županija može se pohvaliti brojnim kulturnim atrakcijama. Manifestacijski turizam, sa svojim raznovrsnim događanjima dodatno obogaćuje kulturnu scenu i pruža posjetiteljima priliku da sudjeluje u jedinstvenim iskustvima. Ove manifestacije ne samo da pomiču lokalnu kulturu i tradiciju, već i potiču gospodarski razvoj kroz povećanje turističkog prometa i jačanje prepoznatljivosti županije kao kulturne destinacije.

3.5. Eno – gastronomski turizam

Varaždinska županija nudi bogatu eno – gastronomsku ponudu koja privlači sve veći broj posjetitelja. Na području Varaždinske županije djeluje više od 7.600 OPG-a, ovaj oblik turizma, fokusiran na uživanje u lokalnim vinima i autohtonim jelima, omogućuje turistima da kroz okuse i mirise dožive kulturu i tradiciju ovog kraja.

Povezivanje vinara iz različitih krajeva i vinarskih udruga omogućilo je stvaranje vinskih cesta, koje nude izuzetno kvalitetnu turističku ponudu. Vinske ceste ističu se jedinstvenim okolišem, kulturno – povijesnim znamenitostima i stoljetnom tradicijom, kao i kvalitetnim vinima i tradicionalnom jelu ovog kraja, s posebnim naglaskom na vrhunske mesne specijalitete. Turisti mogu istražiti razne vinograde i kušati vina iz vinarija kao što su Vinarija deMar, Vinarija Kopjar (sl. 19), Vinarija Koščak, Vinski hram Kotolenko, Lovrini vinogradi, Vinarija Makar, Vinarija Šafran, Vinarija Abrovin i mnoge druge koje su osvajale prestižne nagrade na međunarodnim natjecanjima. Od vinskih cesta mogu se izdvojiti Toplička vinska cesta, vinska cesta „Klampotic“ cestica, Vinska cesta Jalžabet, te Vinska cesta Ludbreg.

Slika 19 Vinarija Kopjar

Izvor : <https://vino.ba/vinarija-kopjar/>

Osim vina, gastronomska ponuda Varaždinske županije obuhvaća i lokalne specijalitete koji su rezultat dugogodišnje tradicije. Lokalni specijaliteti uključuju jela poput varaždinskog zelja, varaždinskih klipića, štrukli, pečena jela i raznih domaćih kobasica, županija također nudi širok spektar restorana i konoba koja poslužuju tradicionalna jela, neki od izdvojenih restorana su Restoran Garestin, Restoran Angelus, Restoran Verglec, Restoran Cimplet, Konoba Marija, Restoran Črn Bel i mnogi drugi. Ovi restorani predstavljaju samo dio bogate eno – gastronomske ponude Varaždinske županije.

Turistička zajednica Varaždinske županije, u suradnji s tvrtkom DMK Vall 042 i brojnim lokalnim ugostiteljima, objavila je knjigu „Okusi varaždinskog kraja“. Ova knjiga, je rezultat suradnje s kuharima i restoranima, te sadrži 90 stranica s predstavljanih 14 restorana i 42 jela, a tiskana je na hrvatskom i engleskom jeziku (sl. 20).

Slika 20 Knjiga "Okusi varaždinskog kraja"

Izvor : <https://vzaktualno.hr/tradicionalna-jela-varazdinskog-kraja-na-jednom-mjestu-okusi-varazdinskog-kraja-vise-su-od-kuharice-evo-sto-sve-nova-knjiga-krije/>

Varaždinska županija sa svojom raznolikom eno – gastronomskom ponudom ne samo da čuva i promiče lokalnu tradiciju i kulturu, već i stvara jedinstvene doživljaje. Tradicionalna jela zajedno s vrhunskim vinima stvaraju autentično iskustvo koje posjetiteljima omogućuje da osjete pravu bit varaždinskog kraja.

4. PREDNOSTI I NEDOSTACI TURIZMA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

U ovom poglavlju prednosti i nedostaci turizma Varaždinske županije bit će analizirani putem SWOT analize. Ova metoda pomaže u određivanju strategije za turističku destinaciju, fokusirajući se na četiri ključna aspekta: snage, slabosti, prilike i prijetnje.

4.1. SWOT analiza

SWOT analiza je strateški alat koji se koristi za prepoznavanje ključnih čimbenika koji mogu utjecati na uspjeh ili neuspjeh nekog projekta, organizacije ili destinacije. Omogućuje sveobuhvatno razumijevanje unutarnjih snaga i slabosti, kao i vanjskih prilika i prijetnja, pružajući tako temelj za razvoj učinkovite strategije. U kontekstu turizma, SWOT analiza pomaže u prepoznavanju ključnih elemenata koji oblikuju konkurentnost određene turističke destinacije. SWOT analiza bit će primijenjena na primjeru turističke ponude Varaždinske županije, s ciljem prepoznavanja ključnih faktora koji utječu na njezin razvoj i konkurentnost na turističkom tržištu.

Tablica 2 SWOT analiza

	SNAGE	SLABOSTI
--	--------------	-----------------

<p>Prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš</p>	<p>visoka prometna dostupnost, tranzitni tokovi, razvijena gospodarska osnova, jasna razvojna usmjerenja i prepoznata uloga turizma u ključnim strateškim dokumentima, ulaganja u diversifikaciju gospodarstva kroz nove tehnologije i kreativne industrije, bogatstvo zaštićenih i očuvanih prostora, raspoloživ prostor za nove razvojne projekte, raspoloživ "sekundarni" stambeni prostor koji je moguće, uz adekvatan sustav potpora, prenamijeniti za turističke svrhe, infrastrukturna opremljenost, razvijen sustav i mehanizmi upravljanja prostorom, jake kulturne i obrazovne institucije, razvijena mreža udruga, aktivne razvojne agencije.</p>	<p>iseljavanje i negativni trendovi rasta stanovništva, neriješeni vlasnički odnosi u lječilišnom turizmu i ograničen razvojni kapital, nedostatan poduzetnički interes i snaga za ulaganje u turizam, stagnacija gospodarske aktivnosti, infrastrukturni nedostaci vezani uz kvalitetu vode i tretiranje odlagališta otpada, nedovoljna povezanost različitih gospodarskih sektora u pružanju kvalitetnog turističkog lanca vrijednosti, nedostatak javno-privatnih partnerstva</p>
---	--	--

<p>Turističke atrakcije</p>	<p>izuzetna prirodna i kulturno - spomenička vrijednost resursne osnove, dvorci, Arboretum Opeka, špilja Vindija, nacionalno/regionalno prepoznatljive etablirane manifestacije, festivali i događanja, tradicija urbane i ruralne kulture, očuvan prirodni tok Drave i izuzetna bioraznolikost, UNESCO Rezervat biosfere Mura-Drava dijelom lociran na području Županije, prepoznatljive lokacije vjerskog turizma, raspoloživost osnovnih sportsko-rekreacijski kapaciteta, raznolikost, sadržajnost, slikovitost ruralnog prostora Županije</p>	<p>zapuštenost i neuređenost dijelova urbanih prostora, turistički nedovoljno valorizirane obrazovne institucije, zapuštenost, neuređenost i nedovoljna turistička valorizacija većih područja uz rijeke Županije, nedovoljna valorizacija turističkog potencijala ruralnog prostora Županije, nedovoljno razumijevanje procesa strateškog upravljanja, nedovoljno razumijevanje trendova na turističkom tržištu</p>
<p>Turistička suprastruktura</p>	<p>dominacija smještajne ponude iz vrste "Hoteli" (hoteli, pansioni), novi i/ili renovirani smještajni kapaciteti, kvaliteta ponude hrane, kvaliteta ugostiteljske usluge, postojanje incoming agencija,</p>	<p>zastarjela i tržišno neusklađena ponuda (zdravstveni turizam, ruralni turizam, aktivni, lovni/ribolovni turizam), nedostatak smještajnih kapaciteta više kategorije (4*), nedostatak</p>

	<p>inicijative za razvoj ruralnog turizma</p>	<p>tematiziranja ponude, veliki udio (važnost) "nekategoriziranih" smještajnih kapaciteta, nedostatak kamping-ponude, neinventivna/uniformna smještajna ponuda, neinventivna/uniformna ugostiteljska ponuda, ograničena kongresna ponuda, pretežito neinventivna incoming agencijska ponuda, ekonomska snaga incoming agencija, nedovoljno razumijevanje trendova na turističkom tržištu, nedostatak pratećih sadržaja šopinga (autohtoni proizvodi, proizvodi namijenjeni turistima), nejasan koncept razvoja lječilišnog turizma u Županiji</p>
<p>Upravljanje destinacijom</p>	<p>pozitivna orijentacija Županije prema turizmu, uvažavanje i usmjeravanje turizma u ključnim razvojnim dokumentima, uspostavljen sustav TZ-ova koji raspolaže potencijalom preuzimanja funkcija destinacijskog menadžmenta, razvijen,</p>	<p>nedovoljno razvijen proces strateškog upravljanja destinacijom utemeljenog na monitoringu učinkovitosti mjera turističke politike, nedovoljno razvijena praksa suradnje i umrežavanja dionika, potkapacitiranost kadrova izravno odgovornih za razvoj i upravljanje</p>

	prepoznatljiv i pozitivan imidž pojedinih destinacija, postojanje institucija pripravnih za apliciranje za EU financiranje.	turizmom, nedovoljno diferencirajuće konkurentno brendiranje Županije kao turističke destinacije, raspoloživost financijskih sredstava za pokretanje većih destinacijskih projekata
Ljudski potencijali	Gostoljubivost, tradicija kulinarske izvrsnosti (npr. nagrađivani kuhari, restorani), tradicija obrtništva i malog poduzetništva	nedovoljno razumijevanje suvremenih trendova u turizmu, nedovoljno uspostavljen proces destinacijskog menadžmenta
	PRIJEDLOG	PRIJEDLOG
Prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš	gustoća naseljenosti šire regije i blizina većih gradskih centara, jačanje gospodarske snage i kupovne moći u regiji, interes low cost aviokompanija za sekundarne zračne luke, strateški i razvojni trendovi koji valoriziraju inovativnost, kreativnost, okolišnu osjetljivost i održivost (Europa 2020), rast "kreativnih industrija" (glazba, primijenjena umjetnost, dizajn, arhitektura, mediji, i sl.), rast turističke potražnje u okruženju, novi izvori EU financiranja	gospodarska kriza, nepovoljna investicijska klima u Hrvatskoj, interes trgovačkih lanaca usmjeren na "masovne" proizvode, nedostatak institucionalne i stručne podrške u poduzetničkom pristupanju izvorima financiranja kod ulaganja u turizam
Turističke atrakcije	stalno prisutan interes za "novim", preferencija "novih"	nedovoljna snaga jedinica lokalne samouprave da

	<p>turista prema okolišno očuvanim i identitetski profiliranim destinacijama/atrakcijama, EU fondovi/programi za ruralni/regionalni razvoj</p>	<p>pokrenu turistifikaciju resursa, nedovoljna raspoloživost tržišno održivih i inovativnih programa za proces aktiviranja turistifikacije resursa, nedovoljno poticanje/ edukacija potencijalnih poduzetnika na transformaciju resursa u atrakcije</p>
Turistička suprastruktura	<p>iznadprosječan rast interesa za gradskim destinacijama, segmentacija tržišta, razvoj ekonomije kreativnosti i doživljaja, unapređenje imidža i rastuća atraktivnost Hrvatske, unapređenje investicijskih i razvojnih modela u Hrvatskoj, EU fondovi/programi za poticanjem malog i srednjeg poduzetništva</p>	<p>gospodarska kriza, nepovoljna investicijska klima u Hrvatskoj, nedostatak institucionalne i stručne podrške u pristupanju izvorima financiranja, brži razvoj konkurentne ponude u okruženju, nedostatak interesa "većih" investitora u hotelijerstvu/turizmu, nejasan koncept razvoja zdravstvenog turizma u Hrvatskoj</p>
Upravljanje destinacijom	<p>obavezna i uvriježena praksa strateškog planiranja i umreženog djelovanja u EU, praksa profesionalnog upravljanja i prodaje konferencijskih i manifestacijskih sadržaja, očekivana zakonska regulativa i/ili definiranje</p>	<p>nejasne funkcije i odgovornost za destinacijski menadžment zbog nedovoljno jasno definiranog sustava i modela upravljanja destinacijama u Hrvatskoj, mala prepoznatljivost Županije izvan nacionalnog okvira</p>

	sustava destinacijskog menadžmenta u Hrvatskoj, razvoj proizvodnih brendova, destinacijsko brendiranje	
Ljudski potencijali	rastuća ponuda obrazovnih programa u turizmu, rastuće mogućnosti financiranja specijalističkih programa, fleksibilnost radne snage u EU	nedovoljna usmjerenost na suvremene obrazovne potrebe u turizmu na razini nacionalnih institucija, negativan imidž i pad interesa za poslove u turizmu i ugostiteljstvu – nedovoljno razvijeni programi podizanja svijesti lokalnog stanovništva o turizmu

Izvor: Strategije razvoja turizma Varaždinske županije, https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Strategija_razvoja_turizma_Varazdinske_zupanije.pdf

Na temelju SWOT analize turizma Varaždinske županije, možemo primijetiti kako ova županija ima dovoljno snaga te slabosti kao i prilika i prijetnja, ona ima značajne prednosti koje uključuju bogatu kulturnu baštinu, prirodne ljepote i jedinstvenu gastronomsku ponudu. Međutim, za maksimalno iskorištavanje ovih prednosti i za privlačenje većeg broja turista, potrebno je unaprijediti infrastrukturu, povećati marketinške napore koji se izdvajaju kao nedostaci odnosno slabosti ove županije. Za uspješan razvoj turizma u Varaždinskoj županiji potrebno je usmjeriti se na iskorištavanje postojećih prirodnih i kulturnih prednosti te raditi na prevladavanju financijskih izazova, čime će se osigurati kvalitetna turistička atrakcija i unaprijediti spomenuta destinacija na tržištu.

4.2. Strategija ciljanih tržišta

„Ciljane skupine su precizno odabrane skupine potrošača, u turističkoj industriji potencijalnih turista, kojima su komunikacijske i oglašivačke poruke namijenjene i s kojima iste želimo dosegnuti.“²⁷

²⁷ Komunikacijska strategija turizma Varaždinske županije 2023. – 2025. godine, https://www.turizam-vzz.hr/images/dokumenti/akti/2024/Komunikacijska_strategija_turizma_Varazdinske_zupanije_2023.-2025.pdf

U dokumentu su ciljne skupine podijeljene u tri prioritetne grupe, kako bi se marketinške aktivnosti uspješno realizirale i budžet učinkovito raspodijelio, a to su :

- PRIMARNE SKUPINE : osobe motivirane kulturnom baštinom i sportski rekreativci
- SEKUNDARNE SKUPINE : eno-gastro turisti i ekoturisti
- TERCIJARNE SKUPINE : zdravstveni/lječilišni turist, osobe motivirane vjerom/religijom

Na temelju raspoloživih resursa, proračuna i ostalih turističkih pokazatelja , tržišta za promociju turizma Varaždinske županije dijelimo na primarna i sekundarna. Primarna tržišta su spremna i lako dostupna za postizanja ciljeva i promocije i privlačenje potencijalnih gostiju. Prema statističkim podacima, sekundarna tržišta, uključujući inozemna, pokazuju veliki potencijal za turistički promet. Međutim, za njihovo iskorištavanje potrebna su veća proračunska ulaganja u marketinške aktivnosti.²⁸

A ciljana tržišta dijele se na :

- PRIMARNA : Hrvatska, Slovenija, Austrija, Njemačka
- SEKUNDARNA: Nizozemska, Poljska, Slovačka, Češka

Iako je Hrvatska primarno tržište za promociju Varaždinske županije, važno je istaknuti veliki potencijal stranih tržišta. Diversifikacija ciljnih tržišta donijet će brojne prednosti, uključujući povećanje prepoznatljivosti županije i poticanje turističkog razvoja lokalnoj i globalnoj razini. Širenjem fokusiranih marketinških aktivnosti izvan domaćeg tržišta, Varaždinska županija može privući veći broj međunarodnih turista, čime će se dodatno unaprijediti njen turistički sektor.

²⁸ Ibid

5. CILJEVI I BUDUĆE SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

Vizija Varaždinske županije je uravnotežena životna sredina koja stvara konkurentske prednosti dugoročnim ulaganjem u obrazovanje, inovativnosti i praktičnu primjenu znanja svakog pojedinca, tvrtke i institucije.²⁹

Ciljevi turističkog razvoja Varaždinske županije trebali bi se usmjeriti na uklanjanje strateških nedostataka i kapitalizaciju postojećih prednosti. Ključno je da ti ciljevi budu prikladni, prihvaćeni od strane lokalne zajednice, jednostavni i lako razumljivi. Na temelju analize postojećeg stanja i SWOT analize, glavni cilj razvoja turizma Varaždinske županije za razdoblje od 2015. do 2025. godine je postizanje prosječne godišnje stope rasta noćenja od 15% i udvostručenje broja jednodnevnih posjetitelja.

Operativni ciljevi turističkog razvoja uključuju:

1. Poboljšanje konkurentnosti ugostiteljske ponude
2. Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti
3. Unapređenje destinacijske turističke infrastrukture
4. Unapređenje međunarodne turističke prepoznatljivosti

Operativni ciljevi turističkog razvoja Varaždinske županije su ključni za unapređenje njezine turističke ponude i povećanje konkurentnosti. Fokusirani su na poboljšanje ugostiteljske ponude kroz modernizaciju i obogaćivanje zdravstvenog turizma te tematiziranje smještaja. Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti uključuje uspostavu novih atrakcija i modernizaciju postojeće ponude u kulturi, trgovini, sportu i rekreaciji. Unapređenje turističke infrastrukture podrazumijeva razvoj sustava staza i šetnice, modernizaciju informacijskih sustava te povećanje ambijentalnosti turističkih prostora. Unapređenje međunarodne prepoznatljivosti temelji se na primjeni suvremenih alata tržišne komunikacije i razvoju prepoznatljivosti turističkog identiteta. Ovi ciljevi postaviti će Varaždinsku županiju kao konkurentnu i atraktivnu destinaciju na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu.

²⁹ Strategija razvoja turizma Varaždinske županije od 2015. do 2025. godine, https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Strategija_razvoja_turizma_Varazdinske_zupanije.pdf

ZAKLJUČAK

Varaždinska županija, bogata povijesnom i kulturnom baštinom te prirodnim ljepotama, ima značajan potencijal za razvoj turizma. Kroz analizu teorijskih značajki turizma, povijesnog razvoja te definicije turističke destinacije, rad je pružio razumijevanje temelja na kojima se turizam razvija. Posebna pažnja posvećena je analizi općih podataka o Varaždinskoj županiji, uključujući geografski položaj, demografska obilježja i gospodarske aktivnosti, što je omogućilo jasniji uvid u specifičnosti i potencijale ove regije.

Turistička ponuda Varaždinske županije raznolika je i bogata, obuhvaćajući smještajnu ponudu, sportski i rekreacijski turizam, zdravstveni turizam, kulturni i manifestacijski, te eno – gastronomski turizam. Svaki od ovih segmenata doprinosi ukupnoj aktivnosti županije kao turističke destinacije. SWOT analiza prepoznaje ključne prednosti, poput bogate kulturne baštine i prirodnih resursa, te nedostatke, uključujući nedovoljnu promociju i infrastrukturne izazove, pružajući smjernice za unapređenje turističke ponude.

Strategija ciljanih tržišta, definirana u radu, naglašava važnost prilagodbe ponude specifičnim segmentima turista te potrebe za diversifikaciju i inovacijama u turističkim uslugama. Ciljevi i buduće smjernice razvoja turizma uključuju poboljšanje infrastrukture, povećanje broja smještajnih kapaciteta, unaprjeđenje marketinških aktivnosti te razvoj održivog turizma koji će očuvati prirodne i kulturne resurse županije.

Rezultati prikazani u radu pokazuju da Varaždinska županija bilježi pozitivne trendove u turističkim aktivnostima, no postoji značajan prostor za daljnji napredak. Povećanje broja posjetitelja, produženje turističke sezone i razvoj novih turističkih proizvoda ključni su za ostvarenje punog potencijala ove regije.

Varaždinska županija ima sve predispozicije da postane još značajnija turistička destinacija u Hrvatskoj. Uz adekvatnu strategiju razvoja, ulaganje u infrastrukturu i kontinuiranu promociju, moguće je postići održivi rast turizma koji će doprinijeti ekonomskom razvoju i kvaliteti života lokalnog stanovništva.

LITERATURA

Knjige:

1. Gržinić, J., Uvod u turizam – povijest, razvoj, perspektive, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2019.
2. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O., et. al., Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011.
3. Magaš, D., Turistička destinacija, Sveučilište u Rijeci, Opatija, 1997.
4. Pirjevac, B., Počela turizma, Mikrorad, Zagreb, 2002.
5. Vukonić B., Čavlek N., Rječnik turizma, Masmmedia, Zagreb, 2001.
6. Vukonić, B., Turističke agencije, Mikrorad, Zagreb, 2003

Članci:

1. Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždina, No. 27, 2016, ZDRAVSTVENI TURIZAM U KONTEKSTU TURISTIČKOG RAZVOJA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE, 2016. (Dostupno na : <https://hrcak.srce.hr/170958>)

Internetski izvori :

1. Hrvatska puna života. Dostupno na : <https://varazdin.croatia.hr/hr-hr/kultura-i-umjetnost/manifestacije-u-varazdinskoj-zupaniji-koje-se-ne-propustaju> (15. 08. 2024.)
2. Informacije o stanju gospodarstva Varaždinske županije za 2019. i prvo polugodište 2020. godine. Dostupno na: <https://www.vzz.hr/o-nama/gospodarstvo.html> (11. 08. 2024.)
3. Komunikacijska strategija turizma Varaždinske županije 2023. – 2025. godine. Dostupno na: https://www.turizam.vzz.hr/images/dokumenti/akti/2024/Komunikacijska_strategija_turizma_Varazdinske_zupanije_2023.-2025.pdf (16. 08. 2024.)
4. Operativni plan razvoja cikloturizma na području Varaždinske županije. Dostupno na: <https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2018/02/OP-cikloturizam-Varazdinska.pdf> (10. 08. 2024.)
5. Provedbeni program Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2025. godine. Dostupno na: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Provedbeni-program-Varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2021-2025.pdf> (14. 08. 2024.)

6. Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Dostupno na: https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Plan_razvoja_Vara%C5%BEinske_%C5%BEupanije_za_razdoblje_od_2021._do_2027._godine.pdf (14. 08. 2024.)
7. Službena stranica Varaždinske županije. Dostupno na : <https://www.varazdinska-zupanija.hr/multimedija/sluzbena-obiljezja.html> (8. 07. 2024.)
8. Službena stranica Varaždinske županije. Dostupno na : <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanija-u-brojkama.html> (8. 07. 2024.)
9. Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice. Dostupno na: <https://www.minerva.hr/> (13. 08. 2024.)
10. Službena stranica „Istražite Varaždinsku županiju na dva kotača“. Dostupno na: <https://bike-routes-vzz.com/ponuda/enogastronomija/> (15. 08. 2024.)
11. Turistička zajednica Varaždinske Toplice. Dostupno na: <https://www.visit-toplice.com/zdravstveni-turizam/> (12. 08. 2024.)
12. Varaždinska županija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Dostupno na : <https://www.enciklopedija.hr/clanak/varazdinska-zupanija> (6. 08. 2024.)

POPIS SLIKA

Slika 1 Grb Varaždinske županije.....	7
Slika 2 Zastava / barjak Varaždinske županije	8
Slika 3 Položaj Varaždinske županije.....	9
Slika 4 Park Boutique Hotel Varaždin.....	16
Slika 5 Hotel Turist.....	17
Slika 6 Hotel Trakošćan	18
Slika 7 Pansion Bernarda Nova.....	19
Slika 8 Adrenalinski park "Vručina"	21
Slika 9 Sportsko - rekreacijski bazeni Minerva.....	22
Slika 10 AquaCity Varaždin	23
Slika 11 Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice	25
Slika 12 Stari Grad Varaždin	27
Slika 13 Varaždinska katedrala.....	27
Slika 14 Dvorac Trakošćan.....	28
Slika 15 Lepoglavska čipka.....	29
Slika 16 Dvorac Erdödy	30
Slika 17 Špancirfest.....	31
Slika 18 Rabuzinovi dani u Novom Marofu.....	31
Slika 19 Vinarija Kopjar.....	33
Slika 20 Knjiga "Okusi varaždinskog kraja"	34

POPIS TABLICA

Tablica 1 Broj poduzetnika i zaposlenih, ukupan prihod i dobit ili gubitak razdoblja poduzetnika sa sjedištem u Varaždinskoj županiji po područjima djelatnosti u 2019. godini (iznosi u tisućama kuna) 12	
Tablica 2 SWOT analiza.....	35

SAŽETAK

Rad je posvećen istraživanju i analizi turističke ponude Varaždinske županije, regije koja postaje sve značajnija turistička destinacija u Hrvatskoj, ističući njezine ključne segmente i potencijale za razvoj. Nakon pregleda teorijskih osnova turizma i analize povijesnog razvoja, rad se fokusira na geografske i gospodarske karakteristike županije. Detaljno su istraženi različiti aspekti turističke ponude, uključujući smještaj, sportski i rekreacijski turizam, zdravstveni, kulturni te eno – gastronomski turizam. SWOT analiza identificira prednosti i nedostatke turizma u županiji, dok su ciljevi i smjernice razvoja usmjereni na održivi rast i unapređenje turističke infrastrukture. Rad zaključuje da Varaždinska županija ima značajan potencijal za daljnji razvoj turizma, uz potrebu za ciljanim strateškim pristupom i poboljšanjem promocije.

Ključne riječi : Varaždinska županija, turistička ponuda, turistička destinacija, razvoj turizma, SWOT analiza, kulturni turizam, eno – gastronomski, sportski turizam

SUMMARY

The work is dedicated to the research and analysis of the tourist offer of Varaždin County, a region that is becoming an increasingly important tourist destination in Croatia, highlighting its key segments and potential for development. After reviewing the theoretical foundations of tourism and analyzing the historical development, the paper focuses on the geographical and economic characteristics of the county. Various aspects of the tourist offer were investigated in detail, including accommodation, sports and recreational tourism, health, cultural and eno-gastronomic tourism. The SWOT analysis identifies the advantages and disadvantages of tourism in the county, while the development goals and guidelines are aimed at sustainable growth and improvement of the tourism infrastructure. The paper concludes that Varaždin County has significant potential for further development of tourism, with the need for a targeted strategic approach and improvement of promotion.

Keywords: Varaždin County, tourist offer, tourist destination, tourism development, SWOT analysis, cultural tourism, eno-gastronomic, sports tourism